

РАДА

газета політична, економічна і літературна

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

Рік другий.

Адреса редакції і головної контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6.
біля Золотих воріт.

Телефон 1458.

Умови передплати на рік 1907:

3 приставкою і пересилкою: на рік
6 карб., на півроку 3 карб. 25 коп., на 3
міс. 1 карб. 75 коп., на 1 міс. 65 к., окрем.
№ 4 коп.

За границю: на рік 11 карб., на пів-
року 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75
коп., на 1 міс. 1 карб.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати своє
прізвище і адресу. Редакція може скорочувати
і змінити статі; більш статі, до друку него-
дні, переховуються в редакції 3 місяці і ви-
сплачуються авторам їх коштом, а дрібні за-
мітки й дописи одразу випливають.

Умови друкування оповісток:

За рядок попередю тексту, або за його
місце платиться: за перший раз 40 коп., за
другий 20 коп.

За рядок після тексту: за перший раз
20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробі-
тку, платить за оповістку в 3 рядки 10
коп. за раз.

Київське Товариство Народніх виробів

ВИСТАВУ-БАЗАР

(Миколаївська ул., ч. 4).

де продається: усяке вишивання на полотні та сукні по старовинних українських ара-
ках, українські та північні килими, мережки, вишивання, сукні та бязки подотягані а
вишиванням—усе по українських ворах, а так само і кружева, голцари, деревляні та
металеві вироби, цидьки, кошпки та ткацькі вироби. 8—3

Останні вісті.

До виборів.

— Петербург, 16 февраля. Сегодня в
городській думі відбулися вибори депута-
тів. З 174 виборщиків не було 5. На
пробуду виборщиків од робітників і лі-
вого блока було назначено на пів годи-
ни переривку, щоб порадитися між собою.
Кандидатом од робітників було виставле-
но Алексієвського. Валотіровкою вибрано:
Алексієвського—166 голосів; свящ. Гри-
горія Петрова—144 голоси; Гессена і
Федорова—по 140 голосів; Кутлера і Стру-
ве—по 139 голосів.

— „Русь“ пише, що промовою, яку
буде сказано при одкрытті Думи, депу-
татів буде запрошено до законодавчої
праці.

— „Рѣчь“ заявляє, що центральний
комітет к.-д. партії ще не обговорював
питання про кандидатів у президіум
Думи.

— Видачу білетів на ходінні до Ду-
ми припинено: видано 2.000 білетів.

— Проєктуються видання дешевої к.-д.
газети для народу.

— Кузьмин-Караваев зайняв горіше
місце—в центрі Думи.

Трудовики намічають в товариша пре-
сідателя Думи саратовського депутата
Березіна, трудовика.

— Петербург, 16. Генерал-губернато-
рам наказано не виконувати до 20 фе-
вралія засудів на смерть, а надалі в
кожному разі запитувати Петербург.

— Синодом ухвалено, що коли Петров
на вимагання Думи вернеться назад,—
судити його два неслухняні і навіть
накласти на нього вищу кару, позбавив-
ши сана.

— Гурко заштується дати Думі одчот
про літальницьку історію; коли міністер-
ство не дозволить цього,—то зробить
президіум Думи якісь „разоблаченія“.

— У Вільно трушено і затримано на
декілька днів депутата Кубеліса; тепер
його випущено.

— В Кієвщині на торговиці одбулося
великотисячне віче в присутності депута-
та-робітника Калініна; фабрики стали
краніці закрито. Народ проводив Калі-
ніна на вокзал.

— З Каваніна пишуть, що одбулося
велике віче вираження депутата од робітни-
ків—Романова; декілька робітників Сор-
молі проважали його до вокзала; гово-
рилися промови про піддержку Думи,
дали наказа. Депутата внесено на руки
до вагона; за порядком доглядали сами
робітники.

— В Миколаївській слободі астрахансь-
кої губ. великотисячний мирний латови
народу, без пісень і промов, виражаючи
свого депутата Білєва, зустрівся з „п’яни-
ми камішильськими стражниками, які з
пріставами папереді з гідкою лайкою на-
палися на публіку, толчучи кінцями, бью-
чи нагаями, запрожувачи рушницями,
з криком: „ми вярвемо вам язика!“

Справник через пристава приказан Білє-
ву замовкнути. Біду було попереджено
депутатом, що заспокоїв народ.

— „Нов. Вр.“ переказує, що „руській
групі“ депутатів од вітєбської губ. дано
каза „руським губернським виборчим
комітетом“ працювати в Думі, керуючись
наказами комітету, вступати з промова-
ми і непреміжно підіймати голос проти
ухвал, не згідних з програмою, домага-
тися закритого голосування.

— Петербург, 16 февраля. Сегодня у
судебного слідчого одбувся допит в справі
А. А. Стаховича, що розкрив літвальду,
і якого обвинувачує Гурко в діфаматії.

За Гурка виступив Булацель з боку
Стаховича—Грузенберг і сам Стахович.
Гурко і Стахович не помирилися. Ста-
хович позиває Гурка за лайку, через те,
що в прошенні, яке Гурко подав до про-
курора, він заявив, що Стахович розпочав
діло, щоб „заобігти ласку у лівих“.

— Окружним судом постановлено спра-
ву про обвинувачення Гурком редактора
„Рѣчь“ в набрехові—припинити, бо про
Гурка зараз провадиться слідство і поки
воно не скінчиться, трудно сказати, що
в тій звістці єсть яка неправда.

— „Нов. Вр.“ пише, що по наказу
Щегловитова слідство про справу Гер-

ценштейна знов поновлено товаришем
прокурора Гвоздяновичем під доглядом
прокурора Камшанського. Слідство до-
водить причетність до душогубства об-
винувачених союзників. Наказано всіх
арештувати, але арештовано поки одно-
го Подоєвєва; розшукати Ларечкіна дору-
ченью поліції. „Петерб. Листок“ каже,
що Полоєвєв утік не знати куди.

— Архимандрит Михайло іде до сво-
го батька, що вирає після звенте-
ження через утиски над його сином.

— За январь і февраль вислано 2,000
політичних.

— „Рѣчь“ спростовує чутку про арешт
Подоєвєва.

— Товарищ“ переає звістку, що воло-
годському губернаторові, який просить
асигнувати 15,000 карб. на проїзд додо-
му засланцям, коли буде амністія,—мі-
ністерство одповіло, що про це „ще ра-
но думати“.

— Сенат не зважив на скаргу засуд-
жених ківськкою палатою чиновників ко-
нтопської почтової контори, членів поч-
тово-телеграфної спілки каїво воронежсь-
кої зал. дороги.

— Випущено з „Хрестів“ звісного
с.-д. Гольденберга арештованого за про-
мову на передвиборчому зібранні.

— Петербург, 16 февраля морским
міністерством объявлено виправданым по
суду офіцером з ескадри Небагатова, що
Царь овнола оставити їх у флоті.

— Москва, 18 сегодня ховали
Шмїда. Тіло його перевезли до родича
Морозова вночі, кричущи. Зранку до
буливу Морозова наперло сила кінної і
пішої поліції,—щоб не допустити публі-
ки і манифестатій. Домовину несли сту-
денти і робітники. На одному вінку було
написано „Замученому борцеві за свободу“.

— Сьогодні в екстреному земському
засіданні счинився скандал при виборах
нової управи. Наперекір сенатським тлу-
маченням, було допущено до балотіровки
председателя управи, якого забалотіро-
вано на черговому зібранні, Рїхтера.
Публіка запротестувала і не хотіла, коли
було йі запрошено, уступитися з залі, тоді
йі виведено насильно.

30 ліберальних гласних з Головиним на
чолі демонстративно покинули залю. Ба-
лотірують праві. Рїхтера вибрано пре-
сідателем, членами управи—крайніх прав-
вих, зовсім чужих для московського зем-
ства.

— „Русскому Слово“ телеграфують з
Вїдні: Кокковец телеграфував російським
агентом фінансів, що вістки про рос-
пуск Думи і про заведення воєнної ді-
татури зовсім неправдиві. Правительство,
каже Кокковец, доложитъ всі сили, щоб
дати Думі змогу працювати.

— В Італії арештовано Володимира
Анненського, що назвав себе полковни-
ком генерального штаба. При ньому
знайдено на два мільйони цінних па-
перів.

— Варшава, 16. Воєнно-полевим су-
дом присуджено повісткі Залєського, Ста-
родуба і Гембського. Військовим судом—
Волонгєвича і Червинського.

— Кам'янець, 16. В двох місяцях в гу-
берній найдево джерела нафти. Володє-
вич, що прибув з Бакү, запрошує місце-
вих капіталістів заходитися коло розроб-
лення нафти.

Київ, 18 лютого 1907 р.

Заходи чорно- Ще не велигла друга Дума
отенці зр- Державна зібратися, а вже
вати Думу чорні круки починають карма-
ти про те, що йі буде розпущено. Звід-
кіля йдуть ці чутки, не варт вишукува-
ти. Але часоней—і не тільки реакційні,
але й поступові, уперто містять такі чу-
тки, завдяючи клопоту ширшим верствам
громадянства. Не можна а ні на одну
хвилину вагаться, що бюрократія з
великою охотою пристала б на такий не-
безпечний крок, як роспуск Думи, коли
б він не загрожував ще більшими не-
сподіванками, як ті, що виявилися під
час других виборів. Не кажучи вже про
те, що такий крок викопав би ще біль-
шу прірву між народом і урядом і ціл-
ком скомпромітував би останній в очах
народа,—він ще більш негативні наслід-
ки мав би для уряду в міжнародних сто-

сунках і, звичайно, черш усього на за-
кордонних біржах.

Не можна також ні на одну хвилину
вагаться і в тому, що такому роспуску
дуже раділи б чорносотенні елементи
громадянства, бо це означало б новий
розв'іт бюрократичної і поліцейської сва-
води, в якій тільки й можливі оті ша-
лені протинародні і протидержавні
орґії, в яких виявляється вся діяльність
чорної сотні. З метою „зірвати“ Думу
йдуть до неї в ролі депутатів і заступ-
ники й—ріжні Крушевани, Пурішкевічі
то що. В тих промовах, які виголошу-
валися чорносотенним депутатом Киши-
лева, чуті ясно наміри „зірвати“ твор-
чу роботу народнього представництва і
цим помститися за ту перемогу, яку
одержала опозиція під час виборів.

Проти таких провокацій опозиційна
частина Думи, що буде переважати
чорносотенно-реакційну, мусить зазде-
гідь вияснити свою тактику і не допу-
стити до того, щоб вороги народньої волі
гальмували велику справу державного
будівництва. А парализувавши заходи
чорносотенних депутатів, які, до речи ска-
зати, поводитимуться в Думі нахабно
вже через одне те, що їх буде в Думі
рівняючи значна зграя, можна тільки тоді,
коли опозиційна частина Думи більш
одностайно виступатиме проти чорносот-
тенних заходів. І бюрократія і реакці-
онери і погромщики з радістю вітають
ознаки отого розбрату та непорозумінь,
які помічаються тепер між правую
частиною думської демократичної опозиції
(кадетів) і лівою частиною й. Було б зло-
чинним з боку опозиції, коли б вона до-
вела цей розбрат до тієї точки, після
якої неможливими стали б спільні атаки
на чорносотенних ворогів змученої країни
і це більш змученого народу. Народні
маси вимагають від своїх заступників,
щоб вони не закривали очей на отвергі
або таємничі заходи чорносотенної ре-
акції і зуміли розбити їхні сподівання.

Перша побіда. Голодний страйк українських
студентів у львівській тор-
мі закінчився, як відомо, повною
побідою арештованих. Львівський суд
був примушений уступати позицію за по-
зицією, аж доки не сповнив домагања ареш-
тованих і не випустив усіх на волю.

Але ця побіда, це не тільки побіда
арештованих над судом. Арештуючи сту-
дентів, суд ішов не за тою силою закону,
тільки за зовсім иними голосами.
Цього арештовання домагався делегація
професорів львівського університета від
намісника, домагався намісник, домага-
вся польська шовіністична преса,
представники думок величезної біль-
шини польського громадянства. В Га-
лиціні суд давно перестав бути не-
залежною інституцією,—він є тіль-
ким органом польсько-шляхетського режі-
му, який всевадно каліє на Галичину.

І коли той суд був примушений уступи-
ти перед солідарним виступом українсь-
кого студентства, то це уступає не сам
суд,—це уступає цілий польсько-шля-
хетський режім. Всі вони,—від найниж-
шого поліцейського, що підчас масових
арештовань хвалявся, що аж тепер від-
уачть українців співати Не пора“, аж до
найвищого представника влади в
краю,—мусили скоритися перед „гайда-
маським племенем“ в той день, коли після
чотиригодового голодного страйку
перед українським студентством відчини-
лися ворота тюрми.

Що на границі Галичини кінчиться
влада австрійського центрального пра-
вительства,—це відомо кожному, хто знає
австрійсько-польські відносини. Але цим
разом галицько-польський суд готов був Ав-
стрію занато скомпромітувати і централь-
не правительсто мусило вмішатися в цю
справу, щоб урятувати свою честь, як
правової держави, щоб в очах культур-
ного світа не стати поруч із російським
правительством.

А що центральне правительсто не
допустило, щоб галицько-польський суд
одержав побіду над трупами, з яких жити
прогав голод, це заслуга віденської
преси. Цей виступ преси служить на-
глядним доказом, яку силу може мати
чесна преса в культурному громадянстві.

Зате яке нікчемне видоще представ-
ляє собою польська шовіністична преса!
Шовіністичне засліплення позбавило йі
змоги опіянати як слід положення; розби-
ла останніми подіями вона вміє тільки
кидатися на „віденський централізм“ за
його „згноєднування неадекватности поль-
ського суду“ і омїятися цинічно з того,
що потраєкло до самої глибоки всеукра-

Од Редакції.

Під час зборів Державної Думи

РАДА

щодня міститиме справоздання про засідання Думи і звістки од власних
дописувачів в телеграмах і листах.

РАДА має власне кореспондентське місце в Державній Думі та Державній
Раді.

Городський Театр.

Російська опера. Товариство
оперних артистів.

неділю, 18 лютого, два вистави: уранці по загальноприсут. цінам „АСКОЛЬДОВА МОГИЛА“,
муз. Верстовського. Увечері по звичайним цінам „ДЕМОНЪ“, муз. Рубінштейна.

понеділок, 19 лютого, оп „ТРАВАТА“, муз. Верді.

вівторок, 20 лютого, бенефіє Е. В. Стефанович оп. „КАРМЕНЪ“. Ціни бенефісі.

середа, 21 лютого, бенефіє арт. М. М. Енгель-Крона, оп. „РУСЛАНЪ и ЛЮДИЛА“, муз. Глінки.
Ціни звичайні.

четвер, 22 лютого, прощальний бенефіє Б. Е. Махіна, оп. „ЕВГЕНІЙ ОНГІНЪ“, муз. П. І.
Чайковського. Искатели жемчуга, муз. Бізе (1-й акт). Ціни звичайні.

п'ятниця, 23 лютого, бенефіє арт. І. С. Петрова, оп. „ВЕЛЬГЕЛЬМЪ ТЕЛЪ“, муз. Россіні. Ці-
ни звичайні.

середа, 28 лютого, бенефіє артиста С. Д. Варягіна в перший раз по відновленні оп. „РО-
БЕРТЪ ДЬВЮЛЬДЪ“, муз. Мейєрбера. Ціни звичайні.

Всі спектаклі білети в касі театру продаються щодня від 10 г. ранку до 2 год. дня
і від 5 год. до кінця вистави.

Театр „СОЛОВЦОВ“.

Сезон 1906—1907 р.
Дирекція І. С. Дуван-Торцова.

неділю, 18 лютого, два спект. уранці по зменшен. цінам „ВЪ ГОРОДЪ“, п'єса у 4 д. Ю. Шо-
пеніча. Початок у 12 год. дня. Режисер В. Н. Дагмаров. Увечері: „КАЗНЬ“, п'єса на 4 д. Г.
Ге. 2) „ЖЕЛАННИЙ и НЕЖДАННИЙ“, ком. на 4 д. Рашкова.

П'ятниця, 19 лютого, загальноприсутний спектакль; виставлено буде в останній раз:
„ЗРОСЪ и ПСИХА“, др. поема в 6 акт. Жуванського.

вівторок, 20 лютого, в останній раз „ПОЛУДЪВЪ“, ком. на 3 дії Марсея Прєво.

четвер, 22 лютого, Прощальн. бенефіє Т. П. Ісаровой; вист. буде в перший раз нова п'єса репорт.
Імперат. театр. „ХАОСЪ“, ком. на 4 дії Н. Жуковської.

Готуються до вистави нова п'єса Жуковської „ХАОСЪ“, ком. на 4 д.

Білети продаються щодня з 10 год. до 3 год. дня і од 6 год. до кінця вистави.

Головн. адміністр. Н. Ізвольський.

Театр Т-ва Грамотности.

Сезон 1906—1907 року
Дирекція І. С. Дуван-Торцова.

неділю, 18 лютого, уранці по значно зменшеним цінам „ШЕРЛОКЪ ХОЛМСЪ“ Конан-Дойля,
ер. Прополова. Увечері „Русская свадьба въ исходѣ XII в.“ Сухонина. Бер. уч. хор. з 80 чол.
від оруд. артиста І. І. Кердіна.

понеділок, 19 лютого, по загальноприсутним цінам „ТРИ СЕСТРЫ“ А. Чехова,
вівторок, 20 лютого, „РАСПАДЪ“, по повісті Курпіна.

суботу, 24 лютого, бенефіє Н. А. Григорєва—Истоміна. 1) „АКРОБАТЫ“, др. на 3 дії Шен-
та, перек. Будкевич. 2) „Большое концертное отделение“.

неділю, 25 лютого, уранці по значно зменш. цінам „ДѢТИ ВАНЮШИНА“, Найденова.
вистави однієна з 10 години ранку до 3 год. дня та з 6-ти годнів, до кінця вистави

Головний адміністратор Н. Ізвольський.

Театр Лук'янівського Народн. Дому.

Артистичний гурток під орудою М. Старицької.

У неділю, 18 лютого, виставлено буде:

ДВІ СЕМЬ

драмат. малюнки
на 4 дії

беруть участь: д-ки Валерія, Вельшченко, Завітовська, Поталенко, Штанго, Чайченко,
д-и Барвінський, Борзенко, Дубенко, Лисовий, Мельничок, Мостовенко, Свірговський, Чор-
лушенко та жіночий хор.

Початок у 8 год. увеч. Після спектакля ТАНЦІ.

Головн. режисер М. Старицька. Режисер Л. Свірговський.

23-го лютого 1907 року

залі Комерційного Зібрання (Александровська ул. на розі Хре-
щатика) відбудеться

КОНЦЕРТ

івського Філармонічного Товариства „БОЯН“, присвячений пам'яті

Т. Г. Шевченка.

концерти беруть участь: д.д. артисти і артистки та великий мі-
ський хор під керуванням М. В. ЛИСЕНКА, А. А. Кошиця і

К. Г. Стеценка.

білети для входу на концерт можна купувати в музичному ма-
газині В. Ізиковського.

„ЛУНА“

Вийшов з друку і продається

ЗВІРНИК ПІСЕНЬ для сім'ї і школи.

(на 112 голоси, в супроводі фортепіано, і мішаний хор 4 сарафла).

Упорядкував К. СТЕЦЕНКО 3 передмовою Олєкси КОВАЛЕНКА.

Збірник складається з творів кращих і видатних українських мелодія.

Ціна 75 коп.

Книгарні Л. Ізиковського,

Київ, Хрещатик 29.

Каталоги українських книг і нот висилаються й роздаються безплатно.

Скрипки по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10
карб. і дорожчі.

Смички по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.

Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп.,
10 карб. і дорожчі.

Балабайки від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.

Гармоні та Флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.

Гармоні російськ., італійск. строю однорад. від 1 карб., двохранді від 10 карб.,
трьоххранді від 25 карб. і дорожчі.

І всякі інші музичні струменты та все, що до них потрібно, в головному де-
по музичних струментів і нот

Г. І. ПИДРЖИШЕК,

у Києві, Хрещатик,
№ 58.

Г. ч. д. 56—122

їнське громадянство в Галичині.

А воно, українське громадянство, яке від часу свого національного відродження в Австрії дізнавало тільки погрому за погромом, яке від часу конституційної ери в Австрії не знає ні одної побіди над своїм національно-політичним і соціальним ворогом — над польською шляхтою, — воно справді має чого високо держати голову. Се-ж його перша пера, після вікових погромів, пера, одержана власними силами, силами його молодіжні, його надії на будучність. Правда, ця пера безпосередньо не в чому не змінила його національно-політичного становища — становища безсилної політичної меншости на своїй землі, але вона показала, що свого права дарма просити, його треба самому брати.

Сільсько-господарські робітники на Україні.

Становище робітників на панських економіях.

II.

По сільських господарствах працюють не тільки безземельні селяне, а й такі, що мають власне господарство, але не можуть добути з нього стільки засобів, щоб задовольнити хоч найгодовніші свої потреби. Очевидно, що робітників селян, які мають власне господарство, може задовольнити менша заробітна платня, ніж робітників зовсім безземельних, бо для них сторонній заробіток потрібний тільки на те, щоб доповнити свій бюджет.

Конкуренція таких малоземельних селян дуже погано впливає на становище тих сільських робітників, для яких заробітна платня являється єдиним засобом до життя.

Крім того селяне-власники мусять згодуватися працювати на найнегідніших умовах, бо вона зв'язана з власним господарством, з даною місцевістю. Ім не так-то легко кидати своє господарство і заходити далеко від дому, шукаючи кращого заробітку. Все це зменшує заробітну платню до такого маленького розміру, що її не вистає навіть для доповнення бюджету малоземельних селян.

Розуміється, що втій місцевості, де густише народу, де більший серед селян земельний голод, там більша частина їх мусять продавати свою працю і через конкуренцію все більше зменшувати заробітну платню.

Поруч з тим в таких місцевостях ціни на землю будуть значно вищі, ніж в рідко-заселених місцевостях, з високою, порівнюючи, заробітною платнею. Про таке відношення між цінами на землю і заробітною платнею говорять і цифри.

В губерніях, де заробітна платня вище 55 карб. (пересічно 73 карб.) десятина землі коштує (пересічно) 30 карб., і видає по 35-95 шд.

В районі з заробітною платнею нижчою 56 кар. (пересічно 47 кар. 40 коп.), ціна на землю 76 кар. 70 коп. за десятину, хоч вона видає тільки 34,05 п. урожаю.*)

На Україні шість губерній: київська, подільська, волинська, чернігівська, полтавська і харківська як раз і визначаються найбільшою густиною сільської людности і високими цінами на землю. Ми бачили уже ("Рада" № 34), що тут людности багато більше, ніж потрібне сільське господарство. Вже на підставі цього можна догадатись, що в цих губерніях низька заробітна платня сільським робітникам.

І справді, про це свідчать і статистичні дані.

Середня річна платня на хазайських харчах сільським робітникам в шести вищезгаданих українських губерніях 49,5 карб.; для всієї-ж Росії відповідна цифра буде 62 карб.

Крім ми візьмемо дві таких губ., як Петербургську і Таврійську, то побачимо, що в першій річна платня сільським робітникам 02 кар., а в другій 104 кар., то б то більше ніж удвоє вища проти заробітної платні в Південно-Західному краї та губ. Чернігівській, Харківській та Полтавській.

Принаючи такої високої платні сільським робітникам в тих двох губерніях ті, що в першій з них, в Петербургській, досить розвинена мійська промисловість, до якої й одляває лийше сільської людности, а в Таврійській губ. ведеться велике сільське капіталістичне господарство, для якого тут бракує робочих рук.

Шість північних українських губерній визначаються не тільки густиною сільської людности, а й повною майже відсутністю мійської індустрії та малим розвитком капіталістичних сільських господарств.

Цікаво порівняти розмір заробітної платні сільсько-господарських робітників на Україні і в Росії взагалі із заробітною платнею сільських робітників в інших країнах.

По таблиці, що склав в 1892 році секретарь міністерства хліборобства Сполучених Штатів, щорічна платня сільським робітникам в різних країнах була така:

Сполучені Штати . . .	1,250 франків
Англія	775
Франція	625
Голландія	500
Германія	450

* Маслов. Аграрний вопрос.
1) Москов. Аграрний вопрос.
2) 1 франк—40 коп.

Така ж таблиця за 1920

Росія	153
Україна (північні губ.)	125

Таким чином український сільський робітник одержує платню в десять разменшу, ніж його товариш в Сполучених Штатах. Сільська робітниця в північних губ. України одержує тільки 33 з пол. карб. у рік на хазайських харчах.

Такі середні ціни на робочі руки чоловічій і жіночій, але в різних губ. вони не однакові. Найвища платня в харківській губернії — 63 кар. чоловікові, 36 — жіночі;

найнижча в Волинській — 30 карб. чоловікові і 25 з пол. карб. жіночі.

В Полтавській губ. платня чоловікові 60 кар., жіночі 36 кар.

Київська	51	36
Чернігівська	50	30
Подільська	44	33

Крім річних робітників не мало робить по економіях і строкових робітників, що наймаються на певний строк головним чином від армія до косяря.

Платня строковим робітникам по губерніях така:

Харківська ч. 43/2 кар.-жін. 26 1/2 к.	
Полтавська	45
Київська	41
Чернігівська	38
Подільська	34
Волинська	30

Окрім того є ще одна форма найма робітників на сільській роботі — поденна. Найбільше наймають поденних робітників економі, що ведуть технічне сільське господарство: мають бурлакові плантації йт. и.

Але становище тих робітників ми розглянемо окремо.

Зараз же я подаю відомості про заробітну платню поденним робітникам, що працюють коло хліборобства.

Поденних звичайно наймають під час сівби та уборки хліба.

Під час сівби робітники одержують у день:

в Харьк. губ.	36 коп.
Чернігівській	35
Полтавській	33
Київській	33
Подільській	32
Волинській	31

Коли ж убирають хліб, то поденні одержують:

в Харьківській губ.	78 коп.
Полтавській	63
Подільській	53
Київській	57
Чернігівській	53
Волинській	47

Нарешті про всіх цих губерних чимало убирають хліба серпом за сніп.

Жінці одержують приблизно од 12-го до 6-го снопу.

Всі цифрові дані, що наведені вище, взято з книжки Д. С. А. Короленка "Землекоп і статист. свідчення".

Треба зауважити, що відомості, надруковані в цій книзі, давали самі сільські господарі і через те напевне вони не зовсім правдиві; справжня заробітна платня безумовно була нижча. Та й наведені дані мають нам досить-то радісну картину.

Відомості взято з початку 90-х років. Але з того часу заробітна платня майже не змінялася до 1905 року; і тільки в цьому році, а особливо в 1916, дякуючи селянським страйкам, вона трохи піднялася.

Про розмір заробітної платні по деяким категоріям робітників в 1905 році у нас є окремі відомості, що подають кореспонденти часописів.

Порівнюючи їх з даними, які наведені у книжці Д. С. Короленка, ми бачим, що вони дуже схожі.

З цього виходить, що таку заробітну платню, яку показав у Королєвці, селяне одержували аж до 1905 року. Цей факт дає нам право на підставі даних у Д. Короленка говорити про становище сільських робітників і за останні роки, включаючи й 1905 р.

Що ж до тих змін в розмірі заробітної платні економічних річних, строкових і поденних робітників, які відбулися в 1906 р. ці дякуючи страйкам, то їх ми розглянемо иншим разом.

Зараз же нам лишається сказати ще де кілька слів про довжину робочого дня у сільських робітників.

Треба сказати, що якоюсь нормировкою робочого дня і установлення числа годин праці при договорі сільських робітників здебільшого не була, а через те якихось точних відомостей про це подати не можна.

Тільки останніми часами, в 1906 році, селяне страйкуючи почали вимагати і установлення певної довжини робочого дня; найчастіше вони вимагали скорочення робочого дня до 12—14 годин з 2—3 годинами на спочивок*).

Раніше ж робочий день здебільшого був "од-сонця до сонця", то б то годин 17—18, особливо під час жнива, коли приходиться поспішатися з уборкою хліба, щоб не виснажити.

По великих економіях трапляється навіть, що роблять і вночі при світлі факелів.

Д. Песчанський.

3 газет та журналів.

Останніми днями "Кієвлянин" що раз гарячіше агітує за чорносотенний терор. Осв'я хвалить він вбивство Герценштейна.

Мілюков, оглядаючи сильно прорідий кадетський гурт і розуміючи, що не можна сховати кадетського порожня і безсилности, погрожує союзом кадетів з лівими приятелями і навіть можливість з'єднання з лівими парламентаріями виступив. Але д. Мілюков

хвалить й говорив. Він дуже добре знає, як погано позули б себе ліві навіть під командою Мілюкова, Седельникова і Перамента, при зустрічі "дола парламентом" хоч би з Дубровиним і Юскевичем-Красковським.

Значучи роль Дубровина і Юскевича-Красковського в справі вбивства Герценштейна, легко догадатися, про які "парламентарні зустрічі" пише "Кієвлянин".

А ось ще уступ про одеський погром: Революційна Одеса, яка дійшла до того, що послом від себе послала єврейського адвоката-революціонера, Перамента, пошукала, що на одеській бунт накладеється уздечка. Революційна Одеса злилася, об'єдналася на ту нову силу, і несподівано засвідала нагайка, не в переносім, а в буквальному значінні, засвідала та сама резина, яка закидала в Одесі так неждано такої слави. В відношенні на вбивство городового, на вбивство козака, на вбивство лешоші в університеті, залував свист дубаки. Вона нікого не била, але була а погороду і обуренням, як бачить півку погородувану зирну.

Коли закони, видані на основі 87 статті основних законів правительством в бездумський період, не будуть на прохаті двох місяців подані на розгляд Думи, то вони тим самим втрачуть законну силу. Однак правительством думає таким способом спинити тільки закон про военнопольні суди, а всі інші закони внесе на розгляд Думи. Дебати над цими законами певне доведуть в Думі до поважних конфліктів, які—як висловився Століпін перед одним заграничним кореспондентом,—можуть дати привід до роспуску Думи. На думку "Кієвського Голоса" таких конфліктів не було б.

Коли б усі міністерські закони, подібні закону про скоротранні суди, можна було відкинути однодушно й безумовно певно опозичую. Але діло в тім, що до всіх інших законів Дума не може так поставитися. Знести закони про податок для сектантів, про робочий день у ремісничих і торговельних істипутіах, про селянську рівноправність—не можна доки, доки не будуть уведений в життя закони більш повні і кращі. З другого боку не можна їх і затвердити в їх теперішньому вигляді. При таких обставинах можливі серйозні ризики не тільки між опозицією й правительством, але й в рядах Думи.

Ще більш серйозним збудиться становище думської опозиції при розгляді аграрних законів правительтва, бо тут є ще більше причин до суперечки між окремими фракціями і особливо між соціал-демократами та представниками народницьких партій.

Газета каже, що про все це треба так тепер подумати тим парламентаріям грушам, які своїми суперечками можуть піти на руку правительству.

Усіх соціалістичних партій на виборх навчили де-чому навіть ки. Мерчерського. В своєму "Громадянстві" він примушений визнавати, що соціалізму не можна не признати

васильїшим стимулом громадського й народного життя. Нехай він не дає або божество, але з ним треба рахуватися. Дякуючи певина по часним для себе умовам міжародній соціалізм впливає острия книжками в слабке тіло російського життя і не швидко його вдусть.

В справі відновлення міністерства пишуть "Откажи", орган меншевицької фракції російської соціал-демократії:

Коли боротьба між Думою і бюрократією неминуча, то вона перше всього зведеться до боротьби за відповідальне міністерство. Відповідальне міністерство, не перший ступінь до переходу влади з рук бюрократії в руки народу. І діло тут не в переміні осіб, а в тих об'єктивних умовах, при яких відбуватиметься такий перехід влади з рук до рук. Коли думське міністерство зламає прожити більш одного дня, воно мусить обставити себе такими умовами, які обв'язували б феодально-бюрократичну кайку й організували народню масу. Перехід у руки думського міністерства всіх финан оних засобів країни, всієї машини внутрішнього правління, промишлення в меншогівкові тайні внутрішнього, змога усунування всіх ворожих народів адміністраторів і суд над найбільше злочинними з них,—чи узяєте ви собі, як де-які організації в ряди ворогів народу внесла б ця пачка дових людей на старих насиджених місцях? А з другого боку чи можна увірити собі при теперішніх обставинах думське міністерство, яке відказалося б від виконання тих умов?

Газета зазначає, що думське міністерство не могло б взяти на себе відповідальности за правильне ведення діл країни без означених гарантій, які доставлялися б піврізніми потребами країни. Захистилися б основні за потреби країни. Значилися б основні за потреби країни. Значилися б основні за потреби країни.

Трагічна смерть фабриканта Н. Шмідта, що сам позбавив себе життя у "одиночній" камері бутирської тюрми, примушує мене звернутися до московської судейної палати за де-якими поясненнями.

Над Н. Шмідтом не раз роблено було лікарське експертизу; останній раз його оглядали 10 лютого 1906 р. Експерти (д. р. медицини І. Д. Жданів, начальник московського лікарського уряду В. М. Остроглазів, та професор В. П. Сербський) одностайно визнали його психічно слабим (по ст. 39-й нов. угод. улож.—особою, "яка під час свого злочинного вчинку не могла розуміти, що вона робить і на що вона його робить, або не могла керувати своїми вчинками через повний хворобливий нелад своєї душевної діяльності). Слабкість Шмідта була така характерна (paranoia originaria sander'a), що я з великою охотою привив би його у психіатричну клініку, щоб познайомити своїх слухачів з цією тишиною формою психічної хвороби. Тепер я вимагаю одповіді на моє питання: навіщо суд запрошує лікарів-експертів, коли сами палатове судді вважають себе більш компетентними у розв'язанні чисто медичного питання: чи мають вони справу з слабим, чи здоровим чоловіком? На мю думку, в таких разі було-б зовсім логічно, щоб міністерство справедливости тільки звернулося за проханням що заміню у психіатричних лікарнях всіх лікарів—особами судейного відомства,—що більш знаються на тій справі.—Власне я хотів би одержати од моск-вської судейної палати одповідь: з якої речи (звичайно не юридичної, а моральної) вона, не вважаючи на категорично висловлену думку лікарів, відіслала Шмідта не в лікарню,

а замкнула його самого в окрему камеру тюрми? Чи не вважає вона себе, безпосередньо винною (анов таки, звичайно, морально) у цій страшній смерті?

Проф. В. Л. Сербський.

Вибух у московській семінарії. 13 февраля в нижньому коридорі московської семінарії раптом розігрався страшний грім од вибуху. Од того вибуху повітря так стаялось, що в кімнати за 30 ступнів од місця вибуху, попадали важкі шафи з одежою семінарств. Місцеві часописи подають, що в трубі хтось сховав вибуховий знаряд страшенної руйнучої сили, от він і вибухнув, скоро запалив в трубі. На шастя на ту хвилину не було в хаті нікого з людей, через те і не стало нещастя. Слідство досі не знайшло винуватих.

Голосний процес в Тулі. 13 февраля почали в Тулі слухати голосну справу про страшний розрух 21 октября 1905 р., під час якого загинули 21 чел. Суд не хотів викласти свідків, що змогли-б всім на очі виявити завчасну організацію погрому, та ролю віце-губернатора Хвостова, назначеного тепер вологодським губернатором. Всіх свідків 188; обороняють московські та місцеві адвокати. (Р. В.)

Насильство над публічно. У Новочеркаську зробили було в народній чайній бучний мітинг в честь депутата до Державної Думи. Коло чайної стояла сила народу, що не міг протиснутись до залу. Коئی городові закричали, щоб всі розійшлися, а коли публіка не послушалася, тоді почав топтати всіх кіями й шмагати нагами. Постраждало 50 чел. Бств показані. (Б. В.)

Член Державної Думи А. Л. Караваєв одержав в Катеринослав телеграму: "Людність Александровська обхопила паніку: „Союз русского народа" складає дружини. Повинували в Одесі гуми. Вже 15 чоловік побито. „Союзника" Детахчина, що зробив озброєний напад на магазин з метою грабництва, визволив ту ж мить. Щодня чекаємо різнi, та погрому. Просить міністра, аби звив засобів, щоб заспокоїти та оборонити людність". (Р. В.)

Тактика „трудової групи". На приватних нарадах провідирів „трудової групи", що обдуваються саме тепер, обговорюють питання про те, як Дума повинна уникати гострих конфліктів, щоб жити і виявляти свою діяльність. „Трудовики" вважають потрібним працювати у багатьох питаннях разом з кадетами. Взагалі ж думають лишатися у лівій блоці. До того ж думають розробляти потрібні законопроекти, і навіть тоді, коли б уряд впливав де-які з законопроектів, вироблених народними заступниками, згожуватися на те, і все те, що буде добуто вважати за здобутки народних виборців. Трудовики думають також виявляти всі рани сучасного режиму, при розгляд державного бюджету. В питанні про президентизм, „трудовики" думають, що голова Думи треба обрати з кадетів; а товаришами голови вибрати депутатів з других партій, відповідно до їх кількості. (Р. В.)

З 14 февраля на всіх петебурзьких вокзалах більшові охорону, аби не дозволяли демонстративних зустрічей пошлом, що приїждять до Державної Думи. (С. П.)

До продовольчої справи. У казанській і в лажевській повіті селянам дають гнилий овес, який позакували ще з минулого року, аж 34, 857 п. Селяне не беруть, адміністрація намагався у казанській волості того ж такти пошту селянам видають гниле борошно, безумовно шкідливе для здоров'я. (С. П.)

До справи Гурко-Лидваль. Пр доволучий відділ все хоче прикатики Лидваль до суду за шахрайство. Але й прокурор судейної палати, й прокурор окружного суду не визнавали належних підстав для такого обвинувачення. Рішуче слово в справі подав міністр юстиції Щеглов і прислав на ймення Століпін умотивовану одмову прикатики Лидваль за шахрайство до суду. Вся справа на на думку міністра,—лише Гурковом винуватство. Вчинки Гурка Щеглов називав злочинними. Для Державної Думи виготовано спеціальний доклад на справу Гурко-Лидваль. Багато буде при докладі цих документів, серед них лист міністра юстиції. (Р. В.)

Центральне бюро спілки рівноправників збирає підписи з усієї Росії в таку заяву: „До Державної Думи". В заглав'ї добро всього краю, на кордон величяних принципів волі, справедливости та громадської рівности ми, жінки Росії, звертаємося до вас, громадяни, члени Державної Думи. Щоб здійснювати принципи, щоб перейшли в життя в році демократичні реформи, треба надати шляхом ствердяти політику громадянської рівноправності життя. Ми віруємо твердо, що Державна Дума визнає всю вагу цього принципу і знає його в новій законі про вибори Державної Думи та в законі про рівноправність всіх громадян".

Підпис прийманий у видавничстві „Шметей" (Загородний, 28) та в бібліотечі Рубакіна (Подъячская, 23).

В Московській технічній школі вдало було багато зброї. Тепер порозкивали і власників її. (Р. В.)

У часописх вже кілька днів обговорюються різноманітні звістки про те, що генерали Каульбарс, Грінберг, Ревіамаф та інші, яких Куропаткин славив в своїй книзі, викликали кожний на дуель (на поединок). З

битись, не бо що поміж ними заробіток нема ніяких, бо й сами тубольці не мають їх. Ні газети, ні книжки... Ніякого свідка не пускають дозорці невиспущі.

Відомо, наприклад, що великі пакунки з книжками, прислані гуртком за допомогою засланця („Сь мару по пятк") з ініціативи д. Ю. Безродної, лежали дуже довго, а може й тепер десь гниють по станціях сибірської залізниці.

Добре це, коли тебе зашлють в якийсь великий центр, а як попадеш у маленьке сільце, де всього-на-всього 30-40 хатів, де ні людей, ні хліба, ні тевої хати... Я маю листа од одного з адміністративних засланців. Він малое сумними безнадійними рисами своє године життя, жаліється на безлюддя, на одчай, який иноді захопить душу, давить думки... А попередити плінний ряд таких безнадійних днів, довгий без краю, холодний ряд днів і ночей.

Найгірше в цьому становищі те, що людий зявано крила. Найгірше те, що десь там, за сотні, за тисячі верст, брати, товариші мають змогу працювати, творити життя...

А тут безкрай, холодні, снігом повіті простори. Вже дуже багато просторів, і вони в льодових обіймах тиснуть душу. І марно йдуть дні, ночі...

Але як на зло виростає, міцніє і нарешті панує над цими холодними пустелями віра, надія, певна, рішуча. То думка, то надія, що й серед туманів засвітиться сонце, теплим промінням опанує ці сніги і тумани — і зникнуть вони!

А тим часом навкруги тільки сніги, тільки холодні тумани... Л. Чулий.

По Росії.

Смерть Шмідта. Москва стурбована. Одчого умер Шмідт? Це питання у всіх на устах. Покілого Шмідта замкнули одного в окрему камеру у бутирській тюрмі.

П'ять разів оглядали лікарі Шмідта і кожного разу приходили до переконання, що тюрма впливає страшенно шкідливо на здоров'я хворого, і що йому треба кочче зміняти життя, звольнити його з тюрмового режиму. Але на всі завави лікарів адміністрація не вважала.

С. П.)

Навіщо вчинив він смерть собі? Шмідт мав лише 23 роки. Матеріал для обвинувачення його був такий невеликий, що прокуратура не знала навіть, як скласти проти нього акт обвинувачення.

А проте трамили стільки часу нещасного в тюрмі, не вважаючи на те, що вже мали певні докази його божовілля. А і тепер в Москві ходять уречі тукти про те, що Шмідта задушила тюрмна сторожа. (К. М.)

Судебно-медичний акт над трупом покілого політичного в'язня Н. П. Шмідта було зроблено 14 февраля в університетським анатомічним театрі. Виявилось, що Шмідт сам позбавив себе життя. На лівій руці знайшли рану, рука була порізана шклом; на шці з лівого боку порізана артерія і зачеплена вена; з правого боку перерізана і сонна артерія і вена. Долона правої руки теж порізана. Внутрішнім оглядом тіла виявлено: ненормальність будови черепа; не така товща лобного кісток, яка повинна бути; мозок важить більше, як звичайно повинен важити. Довенились теж, що нещасний вже був слабкий на тіф. Цей судебно-медичний акт, що знайшов анатомічні підвалини для психоза, а також-ж констатували ненормальний душевний стан слабого, через тіф,—дає можливість думати, що смерть Шмідта була актом самобивства. (Р. В.)

З цього приводу професор В. Л. Сербський звертається до редактора „Русских Ведомостей" з таким листом.

„Трагічна смерть фабриканта Н. Шмідта, що сам позбавив себе життя у „одиночній" камері бутирської тюрми, примушує мене звернутися до московської судейної палати за де-якими поясненнями."

Над Н. Шмідтом не раз роблено було лікарське експертизу; останній раз його оглядали 10 лютого 1906 р. Експерти (д. р. медицини І. Д. Жданів, начальник московського лікарського уряду В. М. Остроглазів, та професор В. П. Сербський) одностайно визнали його психічно слабим (по ст. 39-й нов. угод. улож.—особою, „яка під час свого злочинного вчинку не могла розуміти, що вона робить і на що вона його робить, або не могла керувати своїми вчинками через повний хворобливий нелад своєї душевної діяльності). Слабкість Шмідта була така характерна (paranoia originaria

Ось імена невеличкі характеристики деяких членів Державної Ради від Дошчини. В. А. Харламов, з Новочеркаська, член першої Державної Ради, учитель новочеркаської жіночої гімназії, видатний діяч на полі народної просвіти на Дону і добрий знавець козачого побуту, кадет.

М. П. Араканцев, з Таганрогу, теж був членом першої Державної Ради, присяжний повірений, чудово знає козацьке життя і дуже печується про поліпшення його, кадет. Ці два депутата вибрані майже одностайно, а великою пошаною, від усього козацтва за свою дуже корисну громадську діяльність у першій Думі.

А. С. Петров, станційний атаман П'яти-іванської станції, був 20 років народним вчителем на Дону, кадет.

А. І. Петровський, з Новочеркаська, присяжний повірений, видатний діяч партії народної свободи, ширший кадет.

М. С. Воронков, козак Усть-Медведицького округу, був народним вчителем, брав участь в організації селянської спілки, тепер завідує селянсько-господарським складом в Александропо-Грушевському, лівий кадет.

Н. В. Фомін, козак Усть-Медведицького округу, вчений лісовод, лівий, вибраний од козаків.

А. Я. Нестеров, робітник Верстово-Богодуховських шахт, біля Маківки, соціал-демократ, вибраний од робітничої курії, добрий оратор і борець за краще становище робочого народу. Те, що його вибрано— дуже важний факт. Він яскраво показує настрій козацтва і його співітуття широкому конституціоналізму.

А. Ф. Панфілов, урядник казанської станції, кадет, вибраний од козаків.

К. П. Калколов, мировий суддя Таганрогського округу, кадет, добре знає селянське життя в Донщині і має великий вплив на селян.

Од козачої і селянської курії вибрано, як сказано вище, Улакова і Афанасєва.

На виборах панувало дуже бадьорний настрій. Одсувшись од реакційних елементів, котрі втрачили всяке довіря, всякий вплив в Донщині, козаків всею душею приєднались до опозиції, бачучи тільки в ній певний рятуючий у своєму важкому становищі. У всіх козацях промисливо висловлювалася шира прихильність до конституційного ладу. Козаки, оплот абсолютізму, одвернулись од нього, як від злої, ворожої сили. І це висловлювали не тільки молоді, але й старі козаки, сивобороді діди, на яких відбилась вся минулість козачого життя.

Так, вибори на Дону мають велике громадське значення. Вони знаменують, що Дон прокинувся за для нового і кращого громадського життя на ширі демократичні підстави— і до тяжкого минулого він вже не повернеться.

П. Сурожський.

Лист з Буковини.

(Передавборний рух на Буковині).

До будучої австрійської державної Ради вишло Буковина 14 послів: українців 5, волочів (румунів) 5, город Чернівці 2, городи Сучава, Радівці, Серет—1, німецькі колонії південної частини Буковини 1.

Волочівські партії не порозумілись ще між собою і не знали, чи кожна партія буде ставити зокрема кандидатів, чи прийде до компромісу.

В усіх містах Чернівців відомі поки що дві сербські кандидатури: єврея д-ра Штраєлера і німця Відмана.

В городках Сучава, Радівці, Серет, кандидують німець, проф. д-р Скедла, в німецьких громадах буде кандидувати один постоуновець, а другий клерикал.

Що ж до українців, то між ними панує мир і одностайність. Національна Рада українського народу на Буковині ставить таких кандидатів.

Дотепершніх послів до Ради державної і до Союзу крайового Николая Василья і проф. Єврея Шугаяка, першого на повіт важничий, а другого на повіт важничий; судового совітника Ілю Семяку на повіт кіцманський, чиновника при краєві видлі Антона Чувашевича на повіт заставницький, а бургого народного вчителя, а теперішнього шкільного інспектора Николая Спинула на повіт черновецький.

Всі кандидати щирі й свідомі українці—постоуновці і члени націонал-демократичної партії.

Як звісно є ще на Буковині й партія москвофільська, але з огляду на мале число прихильників „всерусської“ ідеї і її зрадничку діяльність супроти національних інтересів українського народу, не має вона опори в народі. Але „косяють“, а жаба ногу наставляла і тому наші „руські“ ставлять її своїх кандидатів; незнатні тільки, чи на всі українські повіти, чи тільки на два.

До недавня мріяли москвофіли про компроміс з українцями і думали, що, таким чином, дістануть два, а бодай один мандат, але з огляду на те, що ця партія не признається до українців, а навпаки йде проти інтересів українського народу, то й нікому з українців не хотілось вступити з такою партією ренегатів в переговори.

Агітаційна праця на користь наших кандидатів вже почалась і є повна надія, що зазначені кандидати вийдуть з виборчої урни побідно.

І. К.

З наукового, літературного та артистичного життя.

Редакція учительської газети „Промінь“ починає проваляти досить живу, як на її засобі, діяльність. Вже зараз можемо занотувати кілька книжок, які вже в цьому році вийшли в заснованій при редакції бібліотеці „Промінь“. В серії науковій вийшли:

Іван Галуциньскій. Дарвінізм, або наука о походженню. (№ 2). Ватківці н. Ч. 1907. 61 бок., ціна 50 с. Книжка сама по собі цікава, тільки складена вона замало ясно.

Лярі Корбуциньскій. Розвій народнього шильництва на Буковині. (№ 4). Ватк. 1907. 145 бок., ціна 1 кор. 60 сот. Автор подає історію буковинської української школи, відколи Буковина перейшла від Австрії, аж до найновіших часів. В книжці багато історичного, статистичного й літературного матеріалу; напр.: звістки про старі грамотки та способі їх складання і т. и. Книжка цілком безперечно цікава не тільки для Галичини, але й для України й може служити для практичних цілей.

Віра Лебедова. З трагедій діточих душ. (Серія бестрастична № 1). Ватк. 1907. 40 бок., ціна 40 сот. В книжечці уміщено крім передмови шість коротких але гарно і живо написаних оповідань: 1) Син дэфрауданта. 2) Мужичка дитина. 3) Гріх. 4) Мур. 5) За провину батьків і 6) Мачуха.

Знято конфіскачу з книжки: „Автономія і цілість держави“ Піменов, в перекладі на українську мову О. Коваленка, виданої видавництвом „Ранок“. Тепер ця книжка продається вільно.

Театр і музика.

Українська трупа Д. Гайдамаки зараз пробуває в Проскурові (Подільської губернії). Трупа має успіх. Візети розсоловають.

— Шевченкові свята в Галичині. В містечку Янові, недалеко од Львова, 18 марта відбудуться „вечеринки“ для вшанування Шевченкових роковин. Свято впряжоване читання „Провітів“. Того самого дня читання „Провітів“ святкує роковини концертом і в Добромилі.

— В Петербурзі сьогодні, в залі Петровської школи, одбудеться великий український концерт-вечір. Цей вечір урядувало петербургське добродійне галицько-російське товариство. Програма складається з українських та з російських творів.

Листи до редакції.

І. Шановна редакція!

11 лютого мені довелося зрентися дорученої мені оруди редакцією часопису „Голос Волині“. Зараз по тому три найбільші співробітники „Голоса Волині“, яких я запрошив до участі в ньому, по своїй волі залишили співробітництво в цій газеті. Але в номері „Голоса Волині“, що 12 лютого вийшов з-під нової редакції, не було й жадним словом згаданого про зміну в складі редакції та співробітників часопису. Запитання, з якими звертаються до мене й до моїх колег читачі „Голоса Волині“ з приводу змісту згаданого числа цієї газети, примутили нас звернутися листом до її редакції заявити, що ми в тій газеті більше не беремо участі. Цього нашого листа, однак, не надруковано. Під час розмови моєї з приводу сього з видавцем часопису, він висловив свою згоду замість зиста в редакцію надрукувати про зміну в складі редакції од ім'я самої редакції. Але й того не зроблено. Мене таким чином позбавлено можливості через „Голос Волині“ виправдати в очах його читачів себе самого й моїх колег. Тому я й прошу дати місце цій заяві на сторінках шановного часопису „Рада“.

М. Хотовицький.

До цього листа прилучаємо наші відписи: А. Горіп (А. Громов) А. Страндан, М. Дашків.

Од редакції.

Редакція „Ради“ вдаряє до всіх українських авторів і видавців на Україні російській, австрійській і в Америці з проханням присилати свої видання на рецензію. Коротенькі звістки про всі нові українські твори подаватимуться в одній—з літературного і наукового життя“, а докладні рецензії в одній— бібліографії“.

— Д. Р. І.—в. прохає нас надрукувати, що 16 карб., передані йому на користь політичних засланих від української молодіжні в Зенькову, подано ним в Авазу для політичних в'язнів—каторжан.

— Д. М. Садовський прохає спростувати звістку, уміщену на сторінках „Ради“, про те, наче б трупа, якою він орудує, збирається виставляти суетакая на користь подільського „Союза русских рабочих“. Уміщаючи цю звістку, редакція зазначила її, як „неймовірну“. Одержавши від Д. Садовського листа в цій справі редакція охоче спростовує звістку, уміщену на сторінках „Ради“ і дуже жалкує, що завдала нею клопоту шановному артистові, який завжди стояв на сторожі поступу і демократизму.

Дописи.

М. Городище, ків. губ. Наше містечко належить до величезного містечка городського маетку егермейстера Балашова—рідного брата того самого порт-артурського героя, що так велавився за часи останньої війни. Але землі, якими володіє зараз Балашов, тоді коли вони були йому подаровані, не були такими великими, якими стали за останні десятиріччя. Яким же робом воно так сталося? Відповідь дуже проста: відомо, що при вазовленню селян з кріпацтва їм було дано страшенно

мало землі. Поміщикам цим скористувались і почали брати у селян в аренду шматочки надільної землі.

Таким чином робилось те, що селяне, лишачись без землі, ставали пролетаріями, і повинні були, щоб не вмерти з голоду, йти на роботу до поміщика вже по таким цінам, які той давав.

Наші люди добре пам'ятають ті часи, коли траплялось працювати на поміщика по 15 к. у день.

Так виникло економічне закріпощення селян поміщиками.

Після десяти років аренди селянської землі, при допомозі „своїх людей“, а також і за „давністю літ“, земля переходила у власність поміщика, так було із д. Балашовим, який пригараб собі селянські садки. Справа з цими садками, яка десяти років тягулась по судібних палатах та в сенаті і врешті закінчилась тим, що всі садки відібрано у Балашова і віддано селянам, їх справжнім власникам.

І треба зазначити, що це рішення сенату відбулось ще до початку російської революції.

Тепер картина змінилась. Селяне хоч і сидять без землі, але через збільшення своєї політичної класової самосвідомості вже знають, що кращі умови життя можна добитись тільки одностайним зусиллям всього селянства.

І справді літом, особливо під час жнив селяне провадили по всьому маетковій колосальні страйки, які закінчились повною перемогою селянства.

Що до продажу Балашовим 3000 десятин землі селянам по цінам од 40 карб. до 400 карб., про що було оповіщено перед Різдом, то селяне навіть не думають виходити в якісь небудє переговори що до цієї землі.

Настрій селянства у нас дуже бадьорний, особливо після виборів депутатів, про яких селяне добре знають, що ці люди будуть твердо стояти за землю та волю.

М. Городон (Кам'ян. пов.). Містечко наше вночі з 10 на 11 лютого мало досить незвичайний вид. По вулицях тихосенько пересувались то сюди, то туди значні команди, озброєні з гогови до ніг... От вони мовчки раптом зупиняться, розділяться на кілька частин, відірвуться до котрого-небудь двору, ухляти та з шаблями наголо кинуться до нього, немов штурмом хотять узяти; заберуться в хату і починають все перекидати... А там через якийсь час, дивись, пішли далі і знов те саме роблять. Так і видно од разу, що то війна йде, але дуже дивна війна, бо з якимсь невнимим ворогом.

І справді, то наше начальство з кралою воєю. Ніхто у нас тої кралою не чує і на очі не бачив, але начальство них має добрий, не такий як у значайних людей, і десь так зачуло її. Та й не аби яку кралою, певно, зачуло, коли насадо до нас так силу своєю „бідносного воїнства“. Були тут всі Левацькі стражники; жандари з Кам'яня на чолі з ротмістром своїм Рубаном, тутешній пристаєв теж зо всіма своїми стражниками. Повеле усього трусили Миколо Валковского, сина нашого таки батюшки. Оточили кругом ді, поставили в дверях стражників з голеними шаблями і давай глядіти... Трусу тяся від 2 години до 3 1/2, та нічого злочинного не знайшли. Забрали кілька книжечок „Веселу“—календарі; 3-те число Візної України; „Разкази“ Шумко; „Наши ближайші требованія“ Плеханова; „Як збираться і куди повертаться народді гроші“; „Новий закон“; „Павуки та мухи“; „Сказку о 4 братьях“; Стариї зшиток з витягами з польських книг; і Notes, де були записані українські приказня. Зв'язали вони очю все відпочи мотузкою та заборили далі і зробили за цю віч в нашому маленькому містечку 20 з лишком трусів. Нічого такого кралоного ні у кого не познаходили, хіба що в одного єврея забрали брошуру за 5 коп. На кінець вступили по дорозі і до якогось хазяїна на краю міста. А той чоловік навіть не зрозумів добре, чого саме вони хотили від нього, бо це й дякував дуже, що вони не побрзували зайти до нього в гості. „Відколи живу“, казав, ще не було у мене в хаті так багачко начальства, хіба що часом зборщик заїде податок витягати“.

Певно від надірного старання них у нашого начальства став знавато дрякливим і дішвом до такого хворобяного стану, що або йкаже кралою там, де її й воміс нема, а ні, то вже через верх побільшує її.

А через те начальство доводиться даремно тільки утворювати себе та з тяжких гармат горобців стріляти.

БІРЖА.

Петербургська біржа 17-го лютого 1907 р.

40%	Державна рента.	72 3/4
4 1/2	Заставні листи Київ.	—
3	З б.	—
50%	Внутрішн. з вигран. позичка перш. р. 1864.	345
0	Внутрішн. з вигран. позичка друг. р. 1866.	276
50%	Застав. з вигран. Держав. Дворян. земельн. банку	230
Акції	Петербургськ. міжнародн. Ком. банку	—
—	Петербург. учети. та позичк. банку	—
—	Рос. для загранич. торг. банку.	—
—	Т-ва зал. стал. та метал. зав. „Сормово“.	—
—	Брянськ. рельсов. метал. зав.	—
—	Петербург. Приватн. та Комерц. банку.	—
—	1-го Т-ва парохол. по Дніпрі	—
—	2-го Т-ва парохол. по Дніпрі	—
—	„Гартман“	—
4 1/2%	Позичка р. 1905	91 1/2
5%	„р. 1905	92 1/2
5%	Нова позичка р. 1906	86 1/2
5%	Крестянські свідцтва	—

Залізничні Поїзди.

Південно-Західна (Юго-Западная залізниця.)	№ поїздів	Одходять в Київ.	Прибуває до Київ.
Кур'єр I, П. кл. Одеса Кітшенев, ексавет.	1	9 г. 00 в.	2 г. 45 х.р.
Кур'єр I, П. клас. Брест, Варшава.	9	7 г. 10 х.в.	11 г. 03 х.д.
Почтов. I, П, III кл. Одеса, Брест, Вілосток, Гравево Умань, Новоселіці	3	9 г. 15 х.р.	4 г. 9 г. веч.
Почтов. I, П, III, Сарна, Ковель, Варшава.	3	12 г. 25 х.д.	4 г. 50 х.в.
Пасааж. I, П, III кл. Брест, Вілосток Гравево	13	12 г. 05 х.н.	14 г. 56 х.р.
Пасааж. I, П, III кл. Одеса, Умань Новоселіці	5	12 г. 30 х.н.	6 г. 15 х.р.
Пасааж. I, П, III кл. Бердичів, Радівилів, Відень.	11	8 г. 25 х.в.	12 10 г. 26 х.р.
Пасааж. I, П, III клас. Одеса, Володочиське Відень.	7	9 г. 35 х.в.	8 г. 15 х.р.
Мшан. I, П, III кл. Одеса, Брест, Пасааж. I, П, III кл. Фастів, Знаменка, Миколозів, ексавет.	19	10 г. 50 х.р.	20 г. 59 х.д.
Почтов. I, П, III. Мшан. IV кл. Київ Одеса, Брест, Знаменка	31	9 г. 54 х.в.	32 12 г. 52 х.д.
Пасааж. I, П, III кл. Фастів Знаменка, Катериносл., Севастополь та Ростов на Дону.	53	7 г. 48 х.р.	94 г. 53 х.в.
Московсько-Кієво-Вороніж. залізниця.			
Швидк. I, П, III кл. Москва.	2	11 г. 40 х.р.	1 г. х.в.
Почтов. I, П, III кл. Москва, Курськ.	4	11 г. веч.	3 г. 30 х.р.
Пасааж. I, П, III кл. Курськ, Москва, Воронеж.	6	12 г. 50 х.д.	5 г. 45 д.в.
Пасааж. I, П, III кл. Курськ, Воронеж, Харків, Петербург.	8	8 г. 05 веч.	7 10 г. 35 х.х.
Кієво-Полтавська залізниця.			
Почтов. I, П, III кл. Кременчук, Полтава, Харків.	4	12 г. 15 х.п.	3 г. 10 х.р.
Швидк. I, П, III кл. Полтава, Харків.			

Лозова, Ростов, Севастопіль	2 г. 17 х. в.	1 г. 47 х. р.
Тов.-пасааж.р. II, III клас. Полтава, Харків	6 г. 8. 30 х.р.	5 г. 8. 4 х. в.

Редактор М. Павловський.

Видавець С. Чиналенко.

Оповістки.

Менлі

ковдри, пледи
фужайки, кальсони
панчохи, носки
камаші, рукавички
блюзки, спідниці
шапки.

С.-Петербургська фабрика білизни і галстуків

Р. М. ГЕРШМАН,
Прорізна 2, телеф. 285.

Приймає замовлення на перероблення і значення білизни.

— Ціни без торгу. —

100-443-7

Вькь

Еженедецький релігійно-общественної життя і політики.

Приблизжайше участі: свящ. Н. М. Аггеева, проф. С. Н. Булакова, А. С. Волжанського, А. В. Карташева, свящ. Г. С. Петрова.

Вь годь: 50 №№ „Вька“, 50 №№ „Черковнаго обновленія“, 24 вып.

„Бібліотеки Вькь“.

ПОДПИСНА ЦЕНА: на годь—6 р., 6 м.—3 р. 50 коп., 3 м.—1 р. 75 коп., 1 м.—60 коп.

Контора: С.-Петербург, Невській пр., 40. 2—3

Сими днями вийде з друку друга книжка УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛА

„Літературно-Науковий Вістник“.

Зміст: М. Чернявський. Огні небес (поезія); Д. Луїнович. Білі нарциси вали; Маруся Волевацька. Спомини української селянки; Чернівець. Мрії (поезія); Мик. Грушевський. Справа українських катед і наші наукові потреби (даді); О. Крижановський. Я бачив, як сонце червоне вставало (поезія); Надія Нибальчич. Хмарина. Х. Алаєвська. Душа—се конвалія ніжна (поезія); І. Франко. Літературна мова і діалекти; в додачу: Полтава, Оповідання Д. Харонова; Ол. Грушевський. Сучасне українське письменство в його типових представниках (даді); Ів. Мандура. З недрукованих поезій; Граф Ф. де ля Барт. Література і дієвість за часів великої Французької революції; Неідомий. Ціні а касетама (поезія); Міріам Гаррі. Здобутте єрусалима (роман); І. Франко. Свобода і автономія; Берштерне Берзон, Марі—(роман); О. Білоусенко. Аграрне законодавство в Росії минулого року; Гаральд Гарраді. Пісня про дівчину з руської країни; М. Грушевський. На українські теми. Кричуть вороги; Мик. Лозинський. З Австрійської України; Ф. Матушевський. З російського життя; Закордоний. За гризницею. Бібліографія. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка т. XXIV—Ів. Іревецький; Українсько-Руський Архів, т. II—Ів. Джиждюра; Т. Шевченко. Кобзарі. М. Грушевський; Ів. Федорченко. Іродіада. Вогобулук-він—Ів. Франко; Л. Лопатинський. Ілько Пащак (драма); Ів. Шевчик; Le Tsarisme et l'ukraine par Romain Sembratovitch avec préface de Bjornstjerne Bjornson—Ів. Франко; К. Фортунатов. „Національня області Росії“—Гр. Сьгобчиний; Г. Новоторський. Національній вопрос, автономія в федерация—П. Полянтоно; Протоколи Об'єднаного сьезда Р.-Д. Р. П., состоявшегося в Стокгольмі в 1906 р. М. Гехтер, Кишакі, надіслані од редакції Оголошення.

Передплата в Росії 6 руб. хто платить відразу за цілий рік; на виплат: 1 січня 2 руб., 1 марта, 1 червня і 1 вересня по 1 руб. 50 коп. Поодинокі книжки коштують 1 р.

Редакція і головна контора: Київ, Прорізна, 20, кв. 3, (відчинена що-дня від 2—5 год).

Передплату приймає Головна контора (Прорізна № 20), в також контора „Ради“ і книгарня „Кієвської Старини“. Книжки висилаються при найближчій розсилці.

Видавець М. Грушевський. Редактор Ф. Красицький.

КОНКУРС.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові оголошує отрим конкурс на посаду книгарського співробітника в своїй квіткарні. Від кандидата вимагається, щоб знав книгарство взагалі і вмів полагоджувати самостійно кореспонденцію і бухгалтерію. Понадто вимагається докладного ознайомлення з українським літературо. Першешество між кандидатами будуть мати ті, що ознайомлені також із російською літературою та викажуть знанням російського книгарства. До оферти належить додучити докладний опис дотеперішньої праці, відісни свідощів і умови, на яких згоджеться прийняти цю посаду. Зголошення належить вислати до 17 марта 1907 на адресу: Наукове Товариство імені Шевченка, Львів ул. Чарнецького № 26.

Львів, дня 3 лютого 1907.

За відді: М. Грушевський, голова. В. Гнатюк, секретарь. 5—10

Саме цінне для всіх-то є здоровля!

Відомий по всьому світу Гарцний Чай (чорний). (Harzer Gebirgste) ГІРСЬКІ ТРАВИ.

Добре випробуваний рекомендаційний усіми видатними лікарями, дозволений до уживання Медичним Департаментом, що при Міністерстві Внутрішніх справ у Петербурзі. Чай з гір Гарця є єдиний і необхідний засіб для кожного, хто хоче бути здоровим.

Питво се, коли уживати його шляхом по 2, 3 на неалю,—завсім вигове лиши, всякі приші на тілі, особливо на обличчі та на руках, геморої, роматиз, всякі хвороба у животи, помагає, коли кров вдаряє у голову і т. и., також надає апетиту, добре впливає на шлунок, є кращий лік при запаленні в легенях, інфлуенції та холері.

Ціна коробки 1 карб., 1/2 коробки 50 коп.

За пересилку додається по почтовому тарифу. Висилається негайно після замовлення з платою на місці (налож. платеж) не менше карбованця.

єдиний представник за-ля Росії

Іосип Гроссман
г. ВАРШАВА, Сльзька 33-а.

Для апікарів та дрогистів відповідна смідна.

ЗОЛОТО

брильянти, срібло, ГОДИННИКИ
РІЖНИХ ФАБРИК
радіть в великому виборі

Клавдій Сергієвич РОГІНСЬКИЙ,
№ 89. Александрівська ул. Телеф. № 2095.
Прейс-куранти на бажанія безплатно.